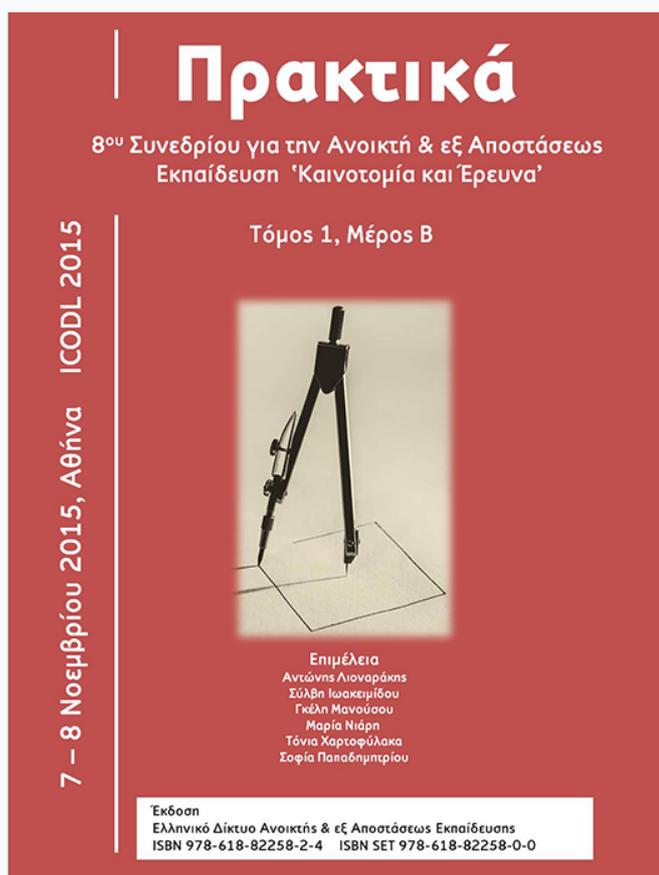


International Conference in Open and Distance Learning

Vol 8, No 4B (2015)

Innovation and Research in Open and Distance Learning and in Information Communications Technology



Students' perspectives about the educational dimension of the social network Facebook

Ροζίτα Τσώνη, Αθανάσιος Σύψας, Τζένη Παγγέ

doi: [10.12681/icodl.85](https://doi.org/10.12681/icodl.85)

Απόψεις ομάδας φοιτητών για την εκπαιδευτική διάσταση του κοινωνικού δικτύου Facebook

Students' perspectives about the educational dimension of the social network Facebook

<p>Ροζίτα Τσώνη, Υπ. Διδάκτορας ΠΤΝ Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών και Εκπαίδευσης από Απόσταση Σχολή Επιστημών Αγωγής Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων rozitson@yahoo.gr</p>	<p>Αθανάσιος Σύψας Υπ. Διδάκτορας ΠΤΝ Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών και Εκπαίδευσης από Απόσταση Σχολή Επιστημών Αγωγής Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων sipsas@gmail.com</p>	<p>Τζένη Παγγέ Καθηγήτρια ΠΤΝ Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών και Εκπαίδευσης από Απόσταση Σχολή Επιστημών Αγωγής Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων jpagge@cc.uoi.gr</p>
--	--	--

Abstract

The use of Social Media in education is nowadays a common practice that has drawn the attention of researchers of the field. The present study aims to capture the attitudes and the usage of social networks of a group of students in School of Education at the University of Ioannina. For this purpose a printed questionnaire was used that consisted of closed and opened-ended questions. Students' answers revealed that their majority uses Facebook. A number of them already use it to get information about their studies and they seem overall positive to the idea of the educational use of Social Media. Finally, the results of this study were compared to the results of relevant studies.

Key-words: *social media, education, students' attitudes, Facebook*

Περίληψη

Η χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση αποτελεί διαδεδομένη πρακτική που απασχολεί αρκετούς ερευνητές του πεδίου. Στην παρούσα μελέτη έγινε προσπάθεια αποτύπωσης των στάσεων και του τρόπου χρήσης των κοινωνικών δικτύων από δείγμα φοιτητών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η αποτύπωση των απόψεων των φοιτητών έγινε με χρήση έντυπου ερωτηματολογίου με ρωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου. Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι οι φοιτητές χρησιμοποιούν στην συντριπτική τους πλειοψηφία το Facebook. Οι περισσότεροι θεωρούν χρήσιμη την αξιοποίηση του στην εκπαίδευση τους. Ένα ποσοστό φοιτητών ενημερώνονται από αυτό για θέματα που αφορούν τις σπουδές τους και το χρησιμοποιούν για να διακινήσουν διδακτικό υλικό. Τέλος, έγινε συσχέτιση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών.

Λέξεις-κλειδιά: *κοινωνικά δίκτυα, εκπαίδευση, στάσεις φοιτητών, Facebook*

Εισαγωγή

Στο εξελισσόμενο παιδαγωγικό περιβάλλον, η έννοια της αλληλεπίδρασης είναι σημαντική. Παλαιότερες παιδαγωγικές θεωρήσεις όπως ο δομητισμός ή η

κοινωνικοπολιτισμική θεωρία του Vygotsky (1978) βασίζονται στην συνεργατικότητα και την ανταλλαγή ερεθισμάτων για την προαγωγή της μάθησης. Νεότερες θεωρίες όπως ο κονεκτιβισμός (Siemens, 2005) προτείνουν ότι η μάθηση συμβαίνει μέσα σε δίκτυα με δημιουργία συνδέσεων μεταξύ κόμβων πληροφοριών. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι η συμβολή της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση είναι μεγάλη (Ferriter, & Ramsden, 2011). Ως μέσα κοινωνικής δικτύωσης ορίζονται οι Διαδικτυακές υπηρεσίες (Ellison, 2007) που επιτρέπουν στον χρήστη:

- να κατασκευάσει ένα δημόσιο ή μερικώς δημόσιο προφίλ μέσα σε ένα οριοθετημένο σύστημα,
- να καθορίσει έναν κατάλογο άλλων χρηστών με τους οποίους θα μπορεί να μοιράζονται μια σύνδεση,
- να προβάλει και να διακινήσει τις συνδέσεις του και εκείνες των άλλων χρηστών μέσα στο σύστημα. Η φύση και η ονοματολογία αυτών των συνδέσεων μπορεί να διαφέρουν σε κάθε ιστότοπο.

Ακόμη, σύμφωνα με τον Shelwyn (2009) οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης είναι προσωπικοί χώροι για online συζητήσεις και ανταλλαγή περιεχομένου βασιζόμενοι στην ενημέρωση και τον διαμοιρασμό των «προφίλ» χρηστών, όπου μεμονωμένοι χρήστες μπορούν να αντιπροσωπεύουν τον εαυτό τους σε άλλους χρήστες μέσω πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα, ενδιαφερόντων, φωτογραφιών, κοινωνικών δικτύων και άλλων δεδομένων. Κοινωνικά δίκτυα όπως το Facebook, το Twitter, το Google+ και το Instagram αριθμούν εκατομμύρια χρήστες με το Facebook να ηγείται για το έτος 2015 με περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο εγγεγραμμένους χρήστες (Statista, 2015). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ετήσιας Έρευνας Κοινωνικής Δικτύωσης (2014), το πιο διαδεδομένο πλέον μέσο κοινωνικής δικτύωσης για το 2014 είναι το Youtube (93%), στη δεύτερη θέση έρχεται το Facebook (82%), ενώ στις επόμενες θέσεις βρίσκονται το LinkedIn (61%), τα review pages (58%), τα Blogs (49%) και το Twitter (46%). Επιπλέον, εμφανίζεται αυξητική τάση σε όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενώ αρχίζει και δημιουργείται μια ενδιαφέρουσα κοινότητα χρηστών και για τα όχι τόσο διαδεδομένα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (instagram, foursquare, Flickr και googleplus).

Η χρήση των κοινωνικών δικτύων για ενημέρωση είναι μία από τις πιο διαδεδομένες χρήσεις τους (Sypsas & Pange, 2014). Τίθεται βεβαίως θέμα αξιοπιστίας των διαδιδόμενων πληροφοριών αφού κάθε χρήστης μπορεί να δημοσιεύει περιεχόμενο ελεύθερα. Η διάδοση ψευδών ειδήσεων και λανθασμένων πληροφοριών διακρίνεται σε δύο τύπους (Βουτσκόγλου, 2012). Σε ακούσια παραπληροφόρηση (disinformation) και εκούσια παραπληροφόρηση (misinformation). Για την επίλυση του παραπάνω προβλήματος γίνονται προσπάθειες ανάπτυξης λογισμικών που αφορούν την αυτόματη ανίχνευση φημών σε κοινωνικά δίκτυα και την αυτόματη ανίχνευση επιδημιών μέσω παρακολούθησης των κοινωνικών δικτύων (Epidemic Intelligence). Τα προγράμματα αυτά θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στον “εξορθολογισμό” των διαδιδόμενων πληροφοριών αν και υπάρχουν πολλοί περιορισμοί στη χρήση τους (Γέρου, 2013). Επιπλέον, ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα είναι η διάδοση και διαχείριση του υλικού που διακινείται μέσω κοινωνικών δικτύων, αφού πολλές φορές υπόκειται σε καθεστώς πνευματικών δικαιωμάτων (Zimmerman, 2015). Με τα δίκτυα να μετακυλύουν τη ευθύνη στο χρήστη και τους χρήστες με τη σειρά τους να είναι ελλιπώς ή καθόλου ενήμεροι για τους όρους και τις προϋποθέσεις που δέχονται χωρίς να διαβάσουν (Kietzmann, et al., 2011), το τοπίο είναι ιδιαίτερα ασαφές. Ένα ακόμη σχετικό ζήτημα που προκαλεί ιδιαίτερο προβληματισμό, είναι η παροχή προσωπικών

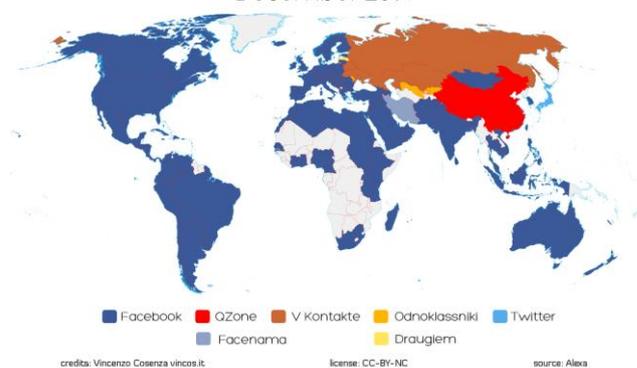
πληροφοριών από τους χρήστες και η διαχείριση τους. Σύμφωνα με τους White et al., (2012) τα κοινωνικά δίκτυα φαινομενικά είναι δωρεάν, όμως στην ουσία «πληρώνονται» μέσω των πληροφοριών που παρέχουν οι χρήστες και τις οποίες διαχειρίζονται και διαθέτουν σε τρίτους σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ο χρήστης καλείται να αποδεχτεί προκειμένου να χρησιμοποιήσει την συγκεκριμένη εφαρμογή. Έτσι, έχει τροφοδοτηθεί μία έντονη διαμάχη σχετικά με την ηθική του Διαδικτύου και την διαχείριση των δεδομένων των χρηστών. Για παράδειγμα, το κοινωνικό δίκτυο Facebook έχει θεωρηθεί ότι χρησιμοποιεί τα προσωπικά δεδομένα των χρηστών που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της χρήσης του για την υποστήριξη επιχειρηματικών συμφερόντων (Pemppek et al., 2009). Η διαμάχη αυτή αφορά και τα δεδομένα από μεγάλα συστήματα διαχείρισης μάθησης (LMSs) αλλά και τους φορείς παροχής Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων (MOOCs) και αφορά ζητήματα όπως: πώς εξασφαλίζεται το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων, σε ποιον ανήκουν, ποιος έχει το δικαίωμα να τα διαχειρίζεται και να τα διαμοιράζει και εν τέλει η επεξεργασία τους μπορεί να ωφελήσει ή να «διαβάλει» την εκπαίδευση; (The OEB Debate, Berlin, 2014). Το αποτέλεσμα όλων των παραπάνω προβληματισμών αντανακλάται στην ανάγκη δημιουργίας μαθημάτων και παροχής καθοδήγησης στους μαθητές σε ότι αφορά την ορθή χρήση των κοινωνικών δικτύων (Woodley, et al., 2012). Μάλιστα οι δεξιότητες ορθής χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (soft skills) μπορούν να βοηθήσουν τους φοιτητές στην ακαδημαϊκή και μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία (Meacham et al., 2014).

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν μεγάλη αποδοχή από τους χρήστες ήδη από μικρές ηλικίες. Όπως αναφέρουν οι O'Keefe & Clarke-Pearson (2011) στην έρευνά τους, το 22% των εφήβων διαθέτει λογαριασμό σε κάποιο μέσο κοινωνικής δικτύωσης τον οποίο επισκέπτονται πάνω από δέκα φορές ημερησίως. Ωστόσο, η χρήση τους στην εκπαίδευση δεν είναι τόσο διαδεδομένη. Ευαίσθητα ζητήματα που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα των ανηλίκων αποτελούν παράγοντα αποτροπής των διδασκόντων από την χρήση τους, παρότι οι μαθητές τις περισσότερες φορές είναι θετικοί. Έτσι, παρά το γεγονός ότι το Facebook έχει χρησιμοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία με πολλούς τρόπους (Pange et al., 2014), έχει αναπτυχθεί μια μεγάλη συζήτηση σχετικά με την ορθή εκπαιδευτική χρήση του δικτύου αυτού (Baran, 2010, Madge et al., 2009). Το κοινωνικό δίκτυο Edmodo αποτελεί ένα μέσο με ανοδικές τάσεις χρήσης ειδικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με πολλές εφαρμογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Holland & Muilenburg 2011, Sanders, 2012, Λεκκα και συν., 2013, Kongchan, 2013, Χαράλαμπος, 2014).

WORLD MAP OF SOCIAL NETWORKS

December 2014



Εικόνα 1: Χάρτης δημοφιλέστερων μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Πηγή: <http://vincos.it/world-map-of-social-networks/>

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση ενηλίκων, η χρήση κοινωνικών δικτύων παρουσιάζει λιγότερους περιορισμούς. Διαφαίνεται κι εκεί μια ανερχόμενη τάση με πολλές χρήσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό και πληθώρα σύγχρονης βιβλιογραφίας. Παρά το διαδεδομένο ενδιαφέρον για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση δεν παύουν να εκφράζονται αμφιβολίες τόσο για την καταλληλότητά τους όσο και για τον τρόπο χρήσης τους (Ossiannson, 2010). Το φάσμα των αμφιβολιών εκτείνεται σε διδάσκοντες αλλά και σε διδασκόμενους (Ritter, & Delen, 2013).

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αποτυπώσει τις συνήθειες δείγματος των φοιτητών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σε σχέση με τη χρήση του κοινωνικού δικτύου Facebook, να μελετήσει τις στάσεις και τις απόψεις τους σχετικά με τη χρήση του στην εκπαίδευση και να συσχετιστούν τα αποτελέσματά της με αντίστοιχη έρευνα που διενεργήθηκε σε Πανεπιστημιακή σχολή στην Μ. Βρετανία (Coalsville University School of Social Sciences), (Shelwyn, 2009).

Μεθοδολογία και Δείγμα

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2014 σε αυτοεπιλεγμένο δείγμα τριανταπέντε φοιτητών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η συλλογή δεδομένων έγινε με έντυπο δομημένο ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από δεκαεννέα ερωτήσεις κλειστού και τέσσερις ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Η στατιστική επεξεργασία των ποσοτικών δεδομένων έγινε με τη χρήση του στατιστικού λογισμικού SPSS v.20. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών.

Αποτελέσματα

Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν 19,44 με τυπική απόκλιση 3,414 και το 88,6% από αυτούς ήταν γυναίκες πλειοψηφία των συμμετεχόντων (80%) βρισκόταν στο πρώτο έτος σπουδών τους. Το 91,4% των ερωτηθέντων χρησιμοποιούσε το Facebook και το 65,7% το είχε χρησιμοποιήσει για ενημέρωση για θέματα που αφορούσαν τις σπουδές τους. Τα αντίστοιχα αποτελέσματα από την έρευνα στη Μ. Βρετανία (Shelwyn, 2009) έδειξαν ότι το 76% των φοιτητών διατηρούσε προφίλ στο Facebook και μόνο το 4% των αναρτήσεων στα προφίλ τους αφορούσε τις σπουδές τους. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι με την πάροδο του χρόνου η χρήση του Facebook αυξήθηκε και χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο για ενημέρωση σχετικά με τις σπουδές και τα ακαδημαϊκά ενδιαφέροντα των φοιτητών.

Το μόνο από τα διαφορετικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Google+) το οποίο σχετίστηκε ως προς την χρήση του με οποιονδήποτε τρόπο με τις σπουδές των συμμετεχόντων στην έρευνα στην Ελλάδα ήταν το Facebook. Έτσι, χρησιμοποιήθηκε πενταβάθμια κλίμακα Likert για τον τρόπο χρήσης του σε σχέση με τις σπουδές τους. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 1. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 65,7% των φοιτητών χρησιμοποιούσε το Facebook για ενημέρωση για θέματα που αφορούσαν τις σπουδές του. Σε αντίστοιχη έρευνα στη Μ. Βρετανία οι φοιτητές χρησιμοποιούσαν συχνά το Facebook για να περιγράψουν τις τελευταίες τους εμπειρίες στο Πανεπιστήμιο - είτε πρόκειται για διαλέξεις, σεμινάρια ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, επισκέψεις στη βιβλιοθήκη και ατομικές συναντήσεις με τους διδάσκοντες. Έτσι, ενημερώνονταν και φοιτητές που δεν είχαν τη δυνατότητα να

βρίσκονται σε όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Πανεπιστημίου. Από τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει η χρησιμότητα του Facebook ως εργαλείου για την ενημέρωση των φοιτητών.

Πινάκας 1

	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
Συχνότητα χρήσης Facebook για τις σπουδές.	2,943	1,3921
Παρακίνηση Facebook για ενασχόληση με τις σπουδές.	3,000	1,3061
Χρήση Facebook για συνεργασία με συμφοιτητές.	2,657	1,3491
Διαμοιρασμός εκπαιδευτικού υλικού μέσω Facebook.	3,057	1,5135
Συμβολή των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία.	2,000	1,3720

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το αποτέλεσμα ότι οι φοιτητές θεωρούν ότι το Facebook μπορεί να τους *παρακινήσει* να ασχοληθούν με τις σπουδές τους. Αντίθετα, στην έρευνα στη Μ. Βρετανία οι δημοσιεύσεις των φοιτητών αφορούσαν την απεμπλοκή από τα εκπαιδευτικά θέματα του Πανεπιστημίου, ενώ εξέφραζαν ήπια δυσαρέσκεια για θέματα εκπαίδευσης. Διαπιστώνεται, λοιπόν, μια ισχυρή διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο έρευνες σχετικά με την κινητοποίηση των φοιτητών που μπορεί να δημιουργηθεί με τη χρήση του Facebook.

Σχετικά με τη συνεργατική χρήση του Facebook, οι φοιτητές στην έρευνα στην Ελλάδα απάντησαν ότι συνεργάζονται σε ένα μέτριο βαθμό με τους συμφοιτητές τους (Μέσος=2,657, Τυπική Απόκλιση=1,349) και το χρησιμοποιούν κυρίως για να διαμοιράζουν εκπαιδευτικό υλικό (Μέσος=3,057, Τυπική Απόκλιση=1,5135). Στην έρευνα που έγινε στη Μ. Βρετανία οι φοιτητές αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό των μαθημάτων τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, πληροφορίες και συμβουλές που παρέχονταν σε έναν φοιτητή από τον διδάσκοντα είχαν μεταδοθεί σε ένα ευρύτερο κοινό. Έτσι, όπως προκύπτει από την σύγκριση, και στις δύο έρευνες οι φοιτητές μέσω του Facebook διαμοίραζαν εκπαιδευτικό υλικό και πληροφορίες από τους διδάσκοντες που μπορούν να φανούν χρήσιμες στους συμφοιτητές τους.

Ωστόσο, στην έρευνα που έγινε στην Ελλάδα οι φοιτητές δεν θεωρούν ότι το Facebook μπορεί να διευκολύνει την εκπαιδευτική διαδικασία. Η απάντηση αυτή φαίνεται αρχικά να έρχεται σε αντίθεση με όλες τις παραπάνω απαντήσεις τους. Όπως όμως προέκυψε, σε διευκρινιστική ερώτηση ανοικτού τύπου οι φοιτητές δεν μπορούν να ξεπεράσουν τη στερεοτυπική νοοτροπία η οποία δεν αναγνωρίζει καμία εκπαιδευτική χρήση των κοινωνικών δικτύων και τα κατατάσσει αυστηρά στα ψυχαγωγικά μέσα, παρά την καθημερινή άτυπη συμβολή τους στην εκπαίδευση. Στην έρευνα που χρησιμοποιήθηκε για συσχέτιση αποτελεσμάτων, το Facebook χρησιμοποιείται κυρίως για τη διατήρηση ισχυρών δεσμών μεταξύ των φοιτητών, παρά να δημιουργηθούν νέες επαφές με φοιτητές από άλλα μαθήματα ή ακόμα και ιδρύματα. Επιπρόσθετα, η εκπαιδευτική χρήση του Facebook αποτέλεσε μόνο ένα

μικρό μέρος του συνολικού όγκου των τοποθετήσεων των φοιτητών, με τις συζητήσεις που αφορούν την αναψυχή, την ψυχαγωγία και τις διαπροσωπικές σχέσεις να αποτελούν τον μεγαλύτερο όγκο τοποθετήσεων.

Στην ερώτηση ανοικτού τύπου που ζητούσε από τους φοιτητές να απαριθμήσουν τα πλεονεκτήματα της χρήσης του Facebook στην εκπαίδευση, οι απαντήσεις τους ομαδοποιήθηκαν και υπολογίστηκε η συχνότητα τους. Στη συνέχεια παραθέτονται ομαδοποιημένες οι απαντήσεις τους σε φθίνουσα σειρά συχνότητας:

- Άμεση, γρήγορη και δωρεάν επικοινωνία και ενημέρωση
- Εύκολη διακίνηση εκπαιδευτικού υλικού (σημειώσεων, διευκρινίσεων για εργασίες, άρθρων κ.α.)
- Περισσότερες δυνατότητες συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων
- Δυνατότητα δημιουργία κλειστών ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος

Αντίστοιχα στην έρευνα που έγινε στη Μ. Βρετανία οι φοιτητές θεώρησαν ως κύρια χαρακτηριστικά της χρήσης του Facebook, τα παρακάτω:

- Ενημέρωση για την Πανεπιστημιακή δραστηριότητα
- Ανταλλαγή χρηστικών πληροφοριών (γραμματεία, κ.ά.)
- Ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού και παρατηρήσεων/σχολίων από τους διδάσκοντες

Συζήτηση Αποτελεσμάτων -Συμπεράσματα

Οι φοιτητές, όπως προκύπτει από την παρούσα έρευνα, είναι εξοικειωμένοι με τα κοινωνικά δίκτυα για επικοινωνία και πληροφόρηση τον τρόπο επικοινωνίας και πληροφόρησης και στην πλειοψηφία τους ήδη τα χρησιμοποιούν, κυρίως το Facebook. Παρόμοια αποτελέσματα προέκυψαν και από αντίστοιχη έρευνα που έγινε στη Μ. Βρετανία και χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα μελέτη (Shelwyn, 2009). Οι φοιτητές είναι πιο δεκτικοί στη χρήση του Facebook στην εκπαίδευση από τα μέλη του διδακτικού προσωπικού (Roblyer et al., 2010). Ωστόσο, δεν έχουν συνδέσει την χρήση του με την εκπαίδευση, αλλά με την ενημέρωση και την ψυχαγωγία. Το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί και με άλλες έρευνες (Crearie, 2014). Παρόμοια, σε έρευνα των Akyildiz & Argan (2011), η επιλογή των φοιτητών να χρησιμοποιούν το Facebook σχετίζεται περισσότερο με την κοινωνική και ενημερωτική πτυχή της εκπαίδευσης και λιγότερο με τη μαθησιακή. Οι συμμετέχοντες της παρούσας μελέτης ανέδειξαν την συμβολή του Facebook στην ενημέρωσή τους. Σε σχετική μελέτη (Pemppek et al., 2009), το κοινωνικό δίκτυο Facebook έχει βοηθήσει τους προπτυχιακούς φοιτητές σε τμήμα ψυχολογίας για να επικοινωνούν με τους συμμαθητές τους. Όμως, σε πρόσφατη έρευνα των Dennen και Bruner (2014) βρέθηκε ότι οι φοιτητές είναι υπέρ της χρήσης του Facebook στην εκπαίδευση, εφόσον όμως αυτό γίνεται προαιρετικά, αφού μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων της συγκεκριμένης έρευνας δήλωσαν ότι δεν νιώθουν άνετα με την ιδέα του να έχουν φίλους στο Facebook τους καθηγητές τους. Οι φοιτητές αναγνωρίζουν αρκετά πλεονεκτήματα στη χρήση του και είναι έτοιμοι να το χρησιμοποιήσουν και στις σπουδές τους υπό προϋποθέσεις. Ζητούμενο από τους διδάσκοντες και τους υπεύθυνους των προγραμμάτων σπουδών είναι να καθορίσουν το κατάλληλο παιδαγωγικό πλαίσιο στο οποίο θα ενταχθούν για βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Akyildiz, M., & Argan, M. (2011, October). Using Online Social Networking: Students' Purposes of Facebook Usage at the University of Turkey. In *Academic and Business Research Institute International Conference International Conference-Las Vegas*.
- Baran, B. (2010). Facebook as a formal instructional environment. *British Journal of Educational Technology*, 41(6), 146-149.
- Βουτσκόγλου, Ε. (2012). Επιρροή και Εμπιστοσύνη στα Κοινωνικά Δίκτυα. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 8(1), 164-173.
- Crearie L., (2014), 21st Century learning spaces and online residency: Just how much time do students spend online? In *proceedings of ICICTE 2014*.
- Γέρου, Μ. Σ., (2013). Μελέτη και Ανάπτυξη Μηχανισμών Ανίχνευσης της Διάδοσης Λανθασμένων Πληροφοριών σε Κοινωνικά Δίκτυα.
- Dennen, V. P., & Burner, K. J. (2014). Facebook, "friends," and the higher education classroom: student preferences and attitudes. *Selected Papers of Internet Research*, 4.
- Ετήσια Έρευνα των Ελλήνων Χρηστών Κοινωνικής Δικτύωσης Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου (ELTRUN) Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας. Retrieved from: <http://www.eltrun.gr/wpcontent/uploads/2013/10/EthsiaEreynaKoinonikhSdiktyoshs2013-4.pdf>
- Ferriter, W. M., & Ramsden, J. T. (2011). Communicating and connecting with social media. Solution Tree Press.
- Holland, C., & Muilenburg, L. (2011, March). Supporting student collaboration: Edmodo in the classroom. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (Vol. 2011, No. 1, pp. 3232-3236).
- Kietzmann, J. H., Hermkens, K., McCarthy, I. P., & Silvestre, B. S. (2011). Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business horizons*, 54(3), 241-251.
- Kongchan, C. (2013). How Edmodo and Google Docs can change traditional classrooms. In *The European Conference on Language Learning 2013*.
- Λέκκα, Α. Θ., Σύσας, Α., & Παγγέ, Τ. (2013). Κοινωνικά δίκτυα με απευθείας σύνδεση (Online Social Networks) στην εκπαίδευση. Η περίπτωση του Edmodo. In *Proceedings of ICODL 2013*.
- Madge, C., Meek, J., Wellens, J., Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at university: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 141-155.
- Meacham, S., Phalp, K., Ross, M., & Udall, M. (2014). THE "NEW" SOFT SKILLS FOR EMPLOYABILITY, *ICEE: International Conference on Engineering Education*, Turku, Finland
- O'Keeffe, G. S., & Clarke-Pearson, K. (2011). The impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127(4), 800-804.
- Ossiansson, E. (2010). Facebook 'friendship' as educational practice. Cutting-edge social media approaches to business education: Teaching with LinkedIn, Facebook, Twitter, Second Life, and blogs. Charlotte, NC: Information Age Publishing, 117-140.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238.
- Roblyer, M., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., & Witty, J. V. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *The Internet and Higher Education*, 13(3), 134-140.
- Sanders, K. S. S. (2012). An examination of the academic networking site Edmodo on student engagement and responsible learning.
- Ritter, N. L., & Delen, E. (2013). Undergraduates' Facebook use: evidence-based practice to implement social media in education. *International Journal of Social Media and Interactive Learning Environments*, 1(4), 387-405.
- Pange J., Dogoriti E., Tsoni R., Sypsas A., Lekka A., (2014) *Edmodo vs. Facebook for professional development: A comparative study*, Online Educa Berlin
- Siemens G., (2005) *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*.
- Selwyn, N. (2009). Faceworking: exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 157-174.
- Statista (2015). Retrieved from: <http://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

- Sypsas, A., & Pange, J. (2014). Webinars and Social Network in Distance Learning: Students' Views. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science*, 4(4), 953-964.
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. *Readings on the development of children*, 23(3), 34-41.
- White, D. S., Connaway, L. S., Lanclos, D., Le Cornu, A., & Hood, E. (2012). Visitors and residents: What motivates engagement with the digital information environment.
- Woodley, C., & Meredith, C. (2012). Supporting student transition through social media. *American Journal of Distance Education*, 26(2), 86-95.
- Zimmerman, D. L. (2015). Copyright and Social Media: A Tale of Legislative Abdication. *Pace Law Review*, 35(1), 260.
- Χαράλαμπος, Γ. (2014) Η χρήση του Edmodo για δημιουργία «Ψηφιακής Τάξης» στο μάθημα της Φυσικής Θετικής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου.